

POSUDOK

k žiadosti Doc. PaedDr. Martina Pekára, PhD. o vymenovanie za profesora v odbore Slovenské dejiny

Doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD, vstúpil na pôdu slovenskej historickej vedy už počas doktorandského štúdia vzápätí po ukončení vysokoškolského štúdia v roku 1999. Jeho aktivity sa od začiatku uberali tromi základnými smermi, a to v oblasti vedeckej tvorivej činnosti, v pedagogickej činnosti a osobitne vo sfére organizátorských a projektových aktivít.

Vedecký výskum Martina Pekára bol a dodnes je zameraný predovšetkým na problematiku národných dejín prvej polovice 20. storočia a osobitne na obdobie existencie Slovenskej republiky rokov 1939-1945. Ako doktorand a mladý vedecký pracovník sa zapojil do pestrého názorového prúdu mladých historikov prinášajúcich nové, ale aj staronové, pohľady na zložité obdobie národných dejín 1939-1945. Rôzne prístupy a najmä pokusy o politickú inštrumentalizáciu uvedenej témy patria až do súčasnosti ku kľúčovým otázkam vedeckej produkcie a teoretických úvah M. Pekára. V rámci dejín sledovaného obdobia sa hlbšie venoval tematike vývoja politického systému, otázkam národnostných menšín a neskôr aj problematike holokaustu, urbanizmu a mestotvornému procesu. Výskum bol pritom orientovaný prednostne na regionálne dejiny, konkrétne na východné Slovensko. Hlavným výstupom prvého obdobia vedeckej činnosti a zároveň najvýznamnejším vedeckým dielom M. Pekára sa stala monografia *Východné Slovensko 1939 – 1945: politické a národnostné pomery v zrkadle agendy Šarišsko-zemplínskej župy. (Prešov 2007)*. Práve tu autor na príklade východného Slovenska, respektíve Šarišsko-zemplínskej župy a mesta Prešova, analyzuje vývoj politického systému a hodnotí postavenie národnostných menšín v pohnutom období 1939-1945. Dielo prekračuje tieň regionálnych dejín a skúmanú problematiku hodnotí v kontexte celoštátneho a medzinárodného vývoja. Monografia vyvolala mimoriadny ohlas o čom svedčí vysoký počet citácií a tiež cena dekana. Problematiku minorít osobitne rieši v širších tematických a dobových súvislostiach rokov 1918-1945 kolektívna monografia koncipovaná pod editorstvom inauguranta *Ethnic Minorities in Slovakia in the Years 1918 – 1945. (Prešov 2011)*. Genézou mesta a jeho obyvateľstva, konkrétne Prešova, sa M. Pekár zaoberá v štúdií v rozsahu monografie *Prešov 1938 – 1945: kapitoly z dejín mesta a jeho obyvateľov. In: Pamätná kniha mesta Prešova. Diel III. (1938-1941). (Prešov 2011)*. K vyššie uvedeným témam v rámci národných dejín obdobia 1939-1945 sa inaugurant vyjadruje aj v desiatkach štúdií a v dvoch kapitolách v monografii. Napriek tomu, že už mohol nadviazať na viacero popredných historikov (I. Kamenec, Ľ. Lipták, E. Nižňanský, K. Zavacká, R. Letz

a iní) a v súčasnosti je vývoj Slovenskej republiky 1939-1945 témou veľkého počtu historikov jeho vedecká produkcia vyčnieva nad priemer a posúva vedecké poznanie vo viacerých smeroch. V ostatných rokoch sa M. Pekár posunul k tvorbe syntéz a teoretických prác. Výsledkom sú najmä syntetizujúce učebné texty *Dejiny Slovenska 1918 – 1945. (Košice 2015)* a napríklad štúdia o veľmi aktuálnej problematike scientometrie a hodnotenia vedy *Historik medzi mlynskými kameňmi. In. Historický časopis (2016, č. 4).*

M. Pekár výsledkami svojej vedeckej činnosti splnil, respektíve prekročil, kvantitatívne kritéria na vymenúvacie konanie v odbore Slovenské dejiny. Konkrétne predložil tri vedecké monografie (dve autorské a jednu v spoluautorstve), tri vysokoškolské učebnice, 56 pôvodných vedeckých prác + 12 prác na Prešovskej univerzite, 12 výstupov kategórie A. Na vedecké práce mal 165 citácií a ohlasov + 138 citácií evidovaných na Prešovskej univerzite. V databázach WoS a SCOPUS dosiahol 29 citácií.

M. Pekár má za sebou bohatú pedagogickú činnosť na Prešovskej univerzite a od roka 2011 na Katedre histórie FF UPJŠ v Košiciach. Výsledky svojej vedeckej práce pretavil do tvorby študijných programov, učebných textov a do výchovy študentov a doktorandov. Okrem študijných programov na rôzne témy z dejín Slovenskej republiky 1939 – 1945 pôsobil aj programe pomocné vedy historické, dejiny európskeho umenia, základy vedeckej práce, autonomistické hnutie na Slovensku, východné Slovensko v 20. storočí a viaceré iné. Na univerzite v Košiciach zaviedol štyri nové jednotky študijného programu. V Prešove a Košiciach viedol okolo 40 bakalárskych a magisterských prác a tiež práce ŠVOČ. V doktorandskom štúdiu doviedol k úspešnej obhajobe jedného doktoranda a dvoch v spolupráci so zahraničnými školami (Nemecko, Švédsko). Pôsobil ako garant študijného programu História (Bc) na univerzite v Košiciach a tiež ako spolugarant. Bol predsedom komisie pre štátne a rigorózne skúšky vo viacerých odboroch. Úspešne absolvoval zahraničné prednáškové pobyty na viacerých univerzitách v Českej republike a tiež na univerzite v Segede a v Lipsku. Prínosná bola aj prednášková a popularizačná činnosť mimo univerzity.

Pozoruhodné výsledky dosiahol inaugurant v organizácii domácich a medzinárodných vedeckých podujatí a najmä v projektovej činnosti na domácej a vysokej medzinárodnej úrovni. Na organizovaní vedeckých podujatí sa podieľal už ako mladý historik a v ďalšom období sa stal organizátorom a spoluorganizátorom viacerých domácich a zahraničných vedeckých konferencií. Spomenúť možno podiel na organizovaní medzinárodnej konferencie študentov V4 a Rumunska v Bukurešti (marec 2015) v rámci projektu Višegrádskeho fondu *25 rokov od pádu komunizmu* a hlavný podiel na organizácii konferencie Nemecko-česko-slovenskej komisie historikov *Vojna a mesto v 20. storočí* v Košiciach (september 2015).

V rámci domácej projektovej činnosti viedol tri úspešne ukončené a jeden bežiaci projekt agentúry Vega na témy z obdobia Slovenskej republiky 1939 – 1945 a národnostnej problematiky a jeden projekt agentúry APVV *Komplexný pamäťový portál a historické atlasy miest (Bratislava – Košice)* v kooperácii s Filozofickou fakultou UK Bratislava.

Najúspešnejšou aktivitou bola koordinácia a účasť na projektoch medzinárodných agentúr. Okrem koordinácie vyššie spomínaného projektu Višegrádskeho fondu krajín V4 a Rumunska to bola účasť na ďalšom projekte Višegrádu o transformácii miest strednej Európy v historickom vývoji, na projekte organizácie ETHNODOC o vytváraní databanky pre výskum národnostných menšín, na projekte EEA a Norway Grant *Pamäť v mestskom priestore* a získanie cestovných grantov Európskej siete pamäť a solidarita. Veľkým úspechom pre M. Pekára a pre celú slovenskú historickú vedu bolo získanie podielu na medzinárodnom projekte v rámci programu Horizont 2020 s témou *Dejiny európskeho urbanizmu v 20. storočí* pre UPJŠ Košice na roky 2016-2020.

Výsledky vedeckých aktivít M. Pekára boli ocenené zvolením do viacerých vedeckých rád, spoločností, komisií a orgánov. Zvolený bol napríklad za člena výboru Slovenskej historickej spoločnosti, Slovenského národného komitétu historikov, Slovensko-nemeckej a nemecko-českej komisie historikov, správnej rady ÚPN, vedeckej a edičnej rady Múzea SNP, vedeckej rady Vojenského historického ústavu, Európskej asociácie urbánnych dejín. Zároveň je predsedom redakčnej rady časopisu *Mesto a dejiny*, šéfredaktorom štrťročníka *urbanHIST Newsletter* a členom redakčných rád viacerých vedeckých časopisov na Slovensku a v Česku.

Po komplexnom zhodnotení vedecko-výskumnej, pedagogickej a projektovej činnosti Doc. PaedDr. Martina Pekára, PhD môžem konštatovať, že spĺňa a v niektorých smeroch aj ďaleko prekračuje požiadavky na získanie vedecko-pedagogickej hodnosti profesora na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach. Preto odporúčam inauguračnej komisii, aby Doc. PaedDr. Martinovi Pekárovi, PhD. umožnila inauguračné konanie a udelila mu titul univerzitného profesora.

V Bratislave 26. januára 2018

PhDr. Ľudovít Hallon, DrSc.
Historický ústav SAV Bratislava